

نام خانوادگی:		نام: به نام خداوند علم و قلم		نام درس: فارسی دهم	
نام پدر:		اداره ی آموزش و پرورش		تاریخ:	
پایه:		دبیرستان		زمان آزمون:	
نام دبیر:		سال تحصیلی		سوالات ارزشیابی نوبت اول سری ۳	
				نمره با عدد:	
				نمره با حروف:	
ردیف		بارم			
قلمرو زبانی (معنی واژه ، املا ، دستور)					
۱	معنی هر یک از واژه های مشخص شده را بنویسید. (آ) بر تالابی از خون خویش / در گذرگاه تاریخ ایستاده ای . (ب) معلّم ، فکّ زیرین را پیمود و در آخره ماند.				
۲	معادل درست توضیح زیر را از داخل کمانک انتخاب کنید. « طرح هایی مرکّب از پیچ و خم های متعدّد که شبیه عناصر طبیعت هستند. » (مَقْرَنَس / اسلیمی)				
۳	معنای واژه « راست » در کدام بیت با معادل امروزی آن یکسان نیست؟ (آ) باده در جام آبگینه گهر (ب) تا بدانجا رسید کز چپ و راست راست چون آب خشک و آتش تر های و هوپی بر آسمان برخاست				
۴	معنای واژه « داد » در کدام بیت ، یکسان نیست؟ (آ) تا کی ندهی داد من ای داد ز دست (ب) یارم به وفا وعده بسی داد و جفا کرد رحم آر که خون در دلم افتاد ز دست □ هر وعده که آنم به جفا داد، وفا کرد □				
۵	در سروده زیر ، رابطه معنایی بین واژه های مشخص شده ، از کدام نوع است؟ « هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم / در حُضیض هم می توان عزیز بود / از گودال بپرس »				
۶	واژه « کُشت » در کدام یک از دو بیت زیر ، به معنای « خاموش کردن » به کار رفته است؟ (آ) گرگواهیش بیارم که مرا زلف تو کشت (ب) به بالین شه آمد تیغ در مشّت حُسن او لرزه بر اندام گواه اندازد □ جگرگاهش درید و شمع را کشت □				
۷	معنای واژه « فضل » در عبارت: « گفتم همانا او را تصوّر شود که مرا در فضل ، مرتبه ای است. » با معنای این واژه در کدام بیت یکسان است؟ (آ) ز فضل حق نماند در گره، کار کسی صائب (ب) فضل و هنر ضایع است تا ننماید هر انگشتی زبان گردد، زبان چون لال می گردد □ عود بر آتش نهند و مُشک بسایند □				
۸	املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. (آ) دو گوش را بالا برد ؛ از یال و (غارب / قارب) به زیر آمد. (ب) دیوار شهر ، خراب شده است، آن را (امارت / عمارت) باید کردن .				

۹	در هریک از موارد زیر ، یک نادرستی املایی وجود دارد؛ آن ها را بیابید و درست هریک را بنویسید. (آ) شفق ، آینه دار نجابت / و فلق ، محرابی / که تو در آن / نماز صبح شهادت گذارده ای. (ب) خدای تبارک و تعالی ، همه بنده گان خود را از عذاب قرض و دین فرج دهد ، بحق الحق و آله.
۱۰	در گروه کلمه های زیر ، سه مورد نادرستی املایی وجود دارد؛ درست هریک را بنویسید. « مسلخ گرمابه - هازم و محتاط - طراز و تعادل - اهل و عیال - مرقح و آسوده - وقب و گودی چشم »
۱۱	در همه گزینه ها ، به جز گزینه نادرستی املایی وجود دارد. (آ) به نام کرده گار هفت افلاک ☐ (ب) غفلت بر احوال وی قالب و عجز وی ظاهر بود. ☐ (پ) رفت و ز مبدع چو کمی دور گشت ☐ (ت) در میان دو ضد جمع بود: هم فرقت بود و هم وصلت. ☐
۱۲	در هریک از موارد زیر ، نوع حذف فعل را تعیین کنید. (آ) سر و زر و دل و جانم، فدای آن یاری که حق صحبت مهر و وفا نگه دارد (ب) این قصه عجیب ترین قصه هاست؛ زیرا که در میان دو ضد جمع بود: هم محنت بود، هم شادی.
۱۳	در گروه اسمی «این هر دو حال » ، « هسته » را مشخص کنید.
۱۴	با توجه به بیت زیر، به پرسش ها پاسخ دهید. « به غربتم چو کسی آشنا نمی باشد به شهر خویشم اگر آشنا بود غم نیست » (آ) یک واژه « دو تلفظی » در بیت بیابید و بنویسید. (ب) نقش دستوری « ضمائر پیوسته (متصل) » مشخص شده در بیت را به ترتیب بنویسید.
۱۵	در کدام بیت ، هر دو نوع « واو عطف » و « واو پیوند » یافت می شود؟ (آ) یاران همه مخمور و قدح پر می ناب است ما جمله جگر تشنه و عالم همه آب است ☐ (ب) سرمست می عشق تو در جنت و دوزخ از نار و نعیم ایمن و فارغ ز عذاب است ☐
۱۶	کاربرد معنایی پسوند « - ک » را در واژه زیر بنویسید. « خورجینک »:
۱۷	نقش دستوری واژه های مشخص شده در بیت زیر را بنویسید. « دوش مرغی به صبح می نالید عقل و صبرم ببرد و طاقت و هوش »
۱۸	با توجه به ابیات زیر ، جمله « صحیح » یا « غلط » را مشخص کنید. « من از تو جدا نبوده ام تا بودم در ذات تو ناپدیدم ار معدومم (آ) زمان فعل « نبوده ام » ، ماضی بعید است. (ب) همه پسوند های « - م » در بیت دوم ، فعل اسنادی است . (پ) واژه « طالع » ، مترادف واژه « بخت » است. (ت) مصراع دوم سروده ، یک « جمله ساده » است . این است دلیل طالع مسعودم وز نور تو ظاهرم اگر موجودم درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست ☐

		قلمرو ادبی (آرایه های ادبی ، حفظ شعر)	
۱۹	۰/۵	واژه « جام » در کدام یک از دو بیت زیر، « مجاز » دارد و « مفهوم » آن چیست؟ (آ) خوردم از دست تو جامی که جهان جرعه اوست هر که زین دست خورد می ، برود زود از دست (ب) ساقیا وقت صبح آمد، بیار آن جام را می پرستانیم، در ده باده گلفام را	
۲۰	۰/۲۵	در کدام یک از دو بیت زیر ، آرایه « حس آمیزی » وجود دارد؟ آن را مشخص کنید. (آ) خاک از نفس باد صبا بوی خوست یافت بر بوی خوست، روی هوا رقص کنان شد □ (ب) گذشت عمر و نکردی کلام خود را نرم تو را چه حاصل از این آسیای دندان است؟ □	
۲۱	۰/۲۵	شاعر در بیت زیر ، برای بیان « علت سرسبزی همیشگی درخت سرو » از چه آرایه ای سود برده است؟ « چو سرو از راستی برزد عَلم را ندید اندر جهان تاراج غم را »	
۲۲	۰/۵	واژه « بنا » در کدام یک از مصرع های بیت زیر ، آرایه « استعاره » ایجاد کرده است؟ دلیل خود را بنویسید. « بَرکن ز بُن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم بَرکند »	
۲۳	۰/۲۵	حذف کدام یک از پایه های تشبیه (مشبّه / مشبّه به) ، سبب پدید آمدن آرایه « استعاره » در بیت زیر شده است؟ « زین کاروانسرای ، بسی کاروان گذشت ناچار، کاروان شما نیز بگذرد »	
۲۴	۰/۲۵	کدام یک از آرایه های: « ایهام – متناقض نما – تشبیه – استعاره » در بیت زیر وجود ندارد؟ « گفتم که بوی زلفت گمراه عالم کرد گفتا اگر بدانی هم اوت رهبر آید »	
۲۵	۰/۲۵	واژه های « مسجع » را در عبارت زیر مشخص کنید. « برادران یوسف، چون او را زیادت نعمت دیدند و یعقوب را بدو میل و عنایت دیدند ، آهنگ کید و مکر و عداوت کردند تا مگر او را هلاک کنند. »	
۲۶	۰/۷۵	هریک از قسمت های مشخص شده در موارد زیر ، چه آرایه ای دارد؟ (آ) بر تیر جورتان ز تحمل سپر کنیم تا سختی کمان شما نیز بگذرد (ب) چو گفتمش که دلم را نگاه دار، چه گفت؟ ز دست بنده چه خیزد، خدا نگه دارد	
۲۷	۱	(آ) مصرع دوم بیت زیر در کدام گزینه ، به درستی ذکر شده است؟ « تا عهد تو در بستم، عهد همه بشکستم » (۱) بعد از تو روا باشد نقض همه پیمان ها □ (ب) مصرع اول بیت زیر را بنویسید. « » (۲) کوتاه نظری باشد، رفتن به گلستان ها □ که نگین پادشاهی، دهد از کرم گدا را »	

۲۸	معنی و مفهوم نثر های زیر را بنویسید.	۰/۲۵
	۱- پس خویشتن مرده کرد.	۰/۲۵
	۲- رنج هیچ کس ضایع مکن.	۰/۲۵
	۳- شهر را از عدل، دیوار کن.	۰/۲۵
	۴- سودای آتش بگرفت.	۰/۲۵
	۵- شوخ از خود باز کنیم.	۰/۲۵
	۶- چون از در ، دررفتیم.	۰/۵
	۷- گوزن را رعنا رقم می زد.	۰/۵
	۸- تدبیر برادران، بر خلاف تقدیر رحمان آمد.	
۲۹	معنی و مفهوم نظم های زیر را بنویسید.	۰/۵
	۱- تویی رزاق هر پیدا و پنهان.	۰/۵
	۲- در بُنِ این پرده نیلوفری / کیست کند با چون منی همسری؟	۰/۵
	۳- هر چه در سوی تو ، حسینی شد / دیگر سو یزیدی ...	۰/۵
	۴- وین بوم محنت از پی آن تا کند خراب / بر دولت آشیان شما نیز بگذرد.	۰/۵
	۵- گرت هواست که معشوق نگسلد پیوند.	۰/۵
۳۰	مفهوم « توصیف ناپذیری خداوند » ، از کدام بیت زیر، دریافت می شود؟	۰/۲۵
	(آ) زهی گویا ز تو، کام و زبانه تویی هم آشکارا، هم نهانم ☐	
	(ب) هر آن وصفی که گویم ، بیش از آنی یقین دانه که بی شک، جانِ جانی ☐	
۳۱	در مصراع : « ابر ز من، حاملِ سرمایه شد »، مقصود از « سرمایه » چیست؟	۰/۲۵
۳۲	طبق بیت زیر، رمزِ موقّعیّت انسان در کدام گزینه به درستی ذکر شده است؟ « بلندی از آن یافت کاو پست شد درِ نیستی کوفت تا هست شد »	۰/۲۵
	(۱) تواضع و فروتنی ☐ (۲) پستی و حقارت ☐	
۳۳	حدیث: « الدَّهْرُ یُومَانِ، یَوْمٌ لَکَ وَ یَوْمٌ عَلَیْکَ » ، با کدام عبارت زیر، ارتباط معنایی دارد؟ (آ) به هر نیک و بد ، زود شادان و زود اندوهگین مشو که این فعل کودکانه باشد. ☐ (ب) هر که داد از خویشتن بدهد ، از داور مستغنی باشد. ☐	۰/۲۵
۳۴	در شعر زیر، عجز و ناتوانی عقل از چه چیزی بیان شده است؟ « چندان تناوری و بلند / که به هنگام تماشا / کلاه از سرِ کودکِ عقل می افتد. »	۰/۲۵

۰/۲۵	بیت: « ما بارگه دادیم، این رفت ستم بر ما / بر قصرِ ستمکاران، گویی چه رسد خدلان » با کدام بیت زیر هم مفهوم است؟ (آ) آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام (ب) چون دادِ عادلان به جهان در، بقا نکرد بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد □ بیدادِ ظالمانِ شما نیز بگذرد □	۳۵
۰/۲۵	در بیت زیر، حافظ، انسان را به چه امری توصیه می کند؟ « دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای فرشته ات به دو دست دعا نگه دارد »	۳۶
۰/۲۵	در بیت زیر، شاعر، از چه امری رضایت دارد و حاضر به رها کردنِ آن نیست؟ « صبا بر آن سر زلف ار دل مرا بینی ز روی لطف بگویش که جا نگه دارد »	۳۷
۰/۵	در عبارت زیر ، به چه دلیل نویسنده معتقد است که: « مَثَلِ قرآن ، مَثَلِ آب روان است. » ؟ « و مَثَلِ قرآن ، مَثَلِ آب است روان ؛ در آب ، حیاتِ تن ها بود و در قرآن حیاتِ دل ها بود. »	۳۸
۰/۵	طبق سرودهٔ زیر ، به پرسش ها پاسخ دهید: « دوش، مرغی به صبح می نالید یکی از دوستان مخلص را گفت باور نداشتم که تو را گفتم این شرط آدمیت نیست (آ) « مرغ » مشغول چه کاری بود که « سعدی » را از خود بی خود کرد؟ (ب) دوستِ سعدی از چه موضوعی شگفت زده شده است؟ عقل و صبرم ببرد و طاقت و هوش مگر آواز من رسید به گوش بانگ مرغی چنین کند مدهوش مرغ، تسبیح گوی و من خاموش	۳۹

بیت شو